

MŪSŲ BALSAI EUROPOJE

Nr. 03
2020 kovas

psl.

2

**RASA JUKNEVIČIENĖ.
LIETUVA GALBŪT
IŠGYVENA SAVO AUKSO
AMŽIŲ**

psl.

9

**LIUDAS MAŽYLIS.
NEPRITARIU
DABARTINIAM
EVT PROJEKTUI
DĖL BŪSIMO ES
BIUDŽETO**

psl.

15

**ANDRIUS KUBILIUS.
AR GALI ASTRAVO AE
BANKRUTUOTI?**

LIETUVA GALBŪT IŠGYVENA SAVO AUKSO AMŽIŲ

Rasa Juknevičienė
Nepriklausomybės Akto signatarė

Rasa Juknevičienė – viena iš nedaugelio politikų, nuo Nepriklausomybės atkūrimo vis dar aktyviai dalyvaujančių politikoje. Savo kelią pradėjusi nuo rinkimų į Aukščiausiąją Tarybą 1990-aisiais, balsavusi už Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimą Kovo 11-ąją, daugiau nei du dešimtmečius buvusi Seimo nare, pirmoji moteris krašto apsaugos ministrė, šiuo metu ji – aktyvi Europos Parlamento narė.

Kaip vertinate šiandieninę Lietuvos situaciją?

Kadangi ne vienerius metus dirbau gynybos ir saugumo srityje, esu išmokusi žiūrėti į situaciją per tam tikrą galimų grėsmių prizmę. Jos visada yra ir bus, negyvename izoliuotoje saloje. Grėsmės Europai yra ir grėsmės mums. Net didelė krizė kur nors Artimuosiuose Rytuose ar net toli Pietryčių Azijoje, į kurią įsitrauktų mūsų sąjungininkai, gali tapti iki mūsų ateinančiu domino efektu. Tuo labiau kad turime nestabilią kaimynystę Rytuose su labai agresyvia, nedemokratinė, nors ekonomiškai ir silpna Rusija.

Tai, kad mes sugebėjome išlikti per ištisą šimtmetį trukusią carinės Rusijos okupaciją, du per mūsų žemę persiritusius pasaulinius karus, nors netekome apie trečdalis gyventojų – lietuvių, žydų ir kitų – yra stebuklas. Pakilome beveik iš kapo – atimta visa žmonių nuosavybė, sunaikinti natūralūs bendruomeniniai ryšiai, primesta svetima ideologija, buvome uždaryti nuo laisvojo pasaulio pažangos. Todėl džiaugiuosi, kad mano kartai teko prisidėti prie to stebuklo, nors buvo labai nelengva.

Gera suprantu, kad esame kelyje, nes sovietinės okupacijos penkiasdešimtmetis paliko mus labai toli. Ypač gerai tai matyti lyginant Europos valstybių ekonominio išsivystymo lygį. Geriausias pavyzdys – Suomija. Iki karo estų ekonomika atrodė geriau. Sovietinė okupacija nulėmė, kad šiandien Suomija pragyvenimo lygiu vis dar gerokai lenkia ir Estiją, ir kitas Baltijos valstybes.

Būtent šiuo aspektu ir vertinu dabartinės Lietuvos situaciją. Gali būti, kad mūsų šalis dabar išgyvena aukso amžių. Vertin-

ti galės jau kitos kartos, kai bus aišku, ar mūsų nepriklausomos valstybės atkūrimas šį kartą yra tvarus.

Kodėl Jūs esate politikoje?

1990 metais, kaiėjau į Aukščiausiąją Tarybą, buvau vaikų gydytoja Pasvalyje. Man patiko šis darbas ir aš tuomet, eidama į Aukščiausiąją Tarybą, buvau įsitikinusi, jog grįšiu į šį darbą, tik dabar rinkimuose turiu nugalėti kandidatavusius komunistus ir balsuoti už Nepriklausomybę.

Po dvejų metų, kaip Aukščiausia Taryba buvo paleista, įvyko priešlaikiniai rinkimai, buvau jau ir gydytojos darbą susiradusi. Tačiau po 1992 m. rinkimų, kuomet susiformavo oficiali prof. Vytauto Landsbergio vadovaujama opozicija, sulaukiau jo skambučio. Jis mane pakvietė dirbti atstove spaudai. Nelabai tuo metu supratau, kas tai yra, to ryšio su spauda taip pat nelabai turėjau. Bet aišku, man tai buvo įdomu, buvau jau smarkiai įsitraukusi į valstybės atkūrimo procesą. Nuo to laiko prasidėjo ir mano kaip politikės kelias. Nes iki tol žodį „politika“ nepamenu, kad kas nors būtų vartojęs. Ritosi Laisvės, Nepriklausomybės banga, revoliucija...

Kiek tvari mūsų dabartinę Nepriklausomybę?

Labai dažnai pagalvoju apie 1939 metus, apie tuometinę Lietuvos situaciją, kai Vasario 16-osios Lietuvą praradome. Tuo metu virš Lietuvos jau kabojo nuosprendis, tačiau daugybė žmonių to negalėjo jausti, buvo nepatenkinti savo dar jauna valstybe ir tik ją praradę suprato, kad tuomet gyveno pačius geriausius savo gyvenimo metus.

Kovo 11-osios Lietuva gyvuoja ilgiau nei anoji, Vasario 16-osios Lietuva, ir ji tikrai nesiruošia žlugti. Atvirkščiai, mūsų geopolitinė situacija šiandien yra žymiai geresnė nei tuomet.

Tad šiandien aš į Lietuvą žiūriu kaip į valstybę, einančią sėkmingu keliu, nepaisant to, kaip blogai bevertinčiau dabartinę valdžią. Valdžia gali būti vienokia, gali būti kitokia, tačiau svarbiausia bendra valstybės kryptis. Galų gale, mes patys turime teisę valdžią pasirinkti, net teisę turėti labai blogą valdžią. ►

◀ Beje, verta mūsų šalį palyginti ne tik su Vakarų pasauliu, kuriam neteko išbandymo bolševikų valdžia. Ukrainiečiai, kartvelai ar moldavai žiūri į mus kaip į sėkmės istoriją. Užtenka pamatyti, kaip atrodo miesteliai ir kaimai tose šalyse, kad suprastum, ką mums davė narystė Europos Sąjungoje. Pakanka pasižiūrėti į atimtas šių šalių teritorijas, vykstančias okupacijas, žūstančius žmones, kad įvertintum mūsų narystės NATO reikšmę.

Mes juk tai sugebėjome pasiekti patys.

Buvote išrinkta į Europos Parlamentą. Ar viskas jau padaryta?

Šiandien savo darbą suprantu kaip tolimesnę mūsų atkurtos valstybės statybą, ir dirbdama Europos Parlamente. Europos sėkmė, Europos ateitis, jos saugumas, tarpusavio ryšiai – yra ir mūsų sėkmė.

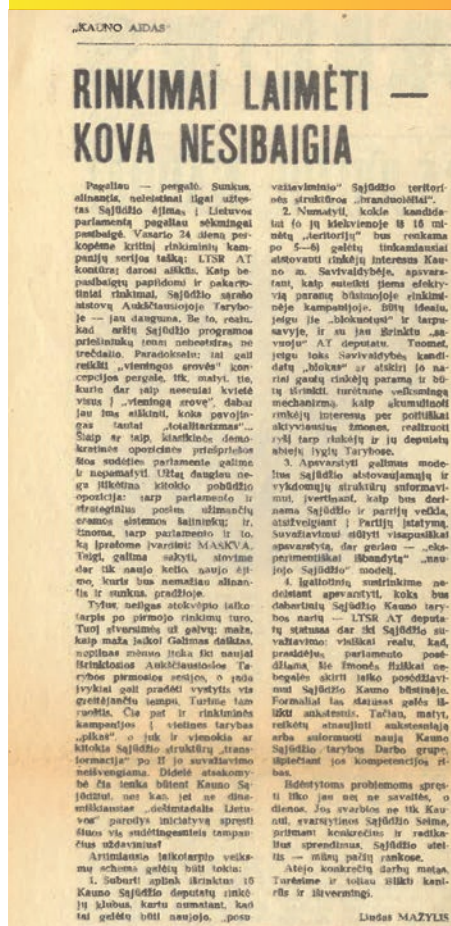
Europos suvienijimas po 1939 metų tra-

gedijos – jos padalijimo – nėra užbaigtas. Norėčiau, kad dar mano gyvenime nebereikėtų kalbėti apie grėsmes iš Rytų. Tikiu, kad Rusija gali būti demokratine, taikia valstybe, kokie esame mes, kokia po Antrojo pasaulinio karo tapo Vokietija, įveikusi savo nacistinę praeitį. Prie to galime prisidėti ir mes, dalyvaudami diskusijose Europoje, padėdami Ukrainai eiti Europos keliu.

Čia matau tolimesnių darbų prasmę. ■

Buvau toje salėje, kur prasidėjo mūsų naujoji laisvė

Liudas Mažylis

Liudo Mažylio straipsnis „Kauno aide“ kovo 1-14 d. numeryje.

L 1990-aisiais Liudą Mažylį įtraukė Sąjūdis ir jo veikla. Tai tapo esminiu Europos Parlamento nario biografijos ir karjeros lūžiu. Tąkart į šoną buvo atidėta bet kokia mokslinė veikla. „Chemiko kelią nutraukiau ir sąmoningai, ir kartu tiesiog tam nebuvo laiko – šaukė pilietinė pareiga“, – tuometinius laikus prisimena prof. L. Mažylis.

Dalyvavote Sąjūdžio veikloje Kaune. Kokie prisiminimai iš to meto įvykių?

Lietuvos žmonių valia atkurti nepriklausomą Valstybę tapo visiškai akivaizdi 1989 m. vasarą, kai šimtai tūkstančių žmonių išėjo į Baltijos kelią. Rinkimai į dar tuometinės Lietuvos Sovietų Socialistinės Respublikos Aukščiausiąją Tarybą buvo numatyti 1990 m. vasario mėnesį. Sąjūdis, tikėdamasis tuos rinkimus laimėti, buvo numatęs, kad naujos sudėties demokratiškai išrinkta Taryba paskelbs Nepriklausomos Lietuvos Respublikos atstatymą.

Kai paaiškėjo, kad taip iš tikrųjų ir įvyko, kad daugumą rinkimuose laimėjo Sąjūdis, tai beliko tarptautinės teisės požiūriu preciziškai parengti reikiamų dokumentų seką. Taip ir įvyko. Visi dokumentai buvo priimti 1990 m. kovo 11 d. vakare. Tuo metu man teko taip pat būti dabartinėje Kovo 11 d. salėje, Seime, tik šiek tiek kitose rolėje.

Kaip ten atsидūrėtė? Ką veikėte?

Taip jau atsitiko, kad 1989 metų pabaigoje buvau pakviestas rašyti Kauno Sąjūdžio leidinį „Kauno aidas“. Tą pareigą priėmiau rimtai ir susiorganizavau akreditaciją į ankstesnės nedemokratiškai sufor-

muotos Tarybos posėdžius, kaip Sąjūdžio spaudos atstovas, žurnalistas. Taip vis nuvažiuodavau paklausti kaip tuometinė, dar iki 1990 m. vasario veikusi, valdžia kūrė tam tikras juridines galimybes būsimai Aukščiausiąjai Tarybai, kad pavyktų priimti itin svarbius sprendimus. Vilties nedemokratiškai valdžiai nebuvo, bet tam tikros aplinkybės visgi buvo sukurtos, kaip būsimos Aukščiausiosios Tarybos narių skaičius – 141. Gerau atsimečiau tą balsavimą.

Su šia akreditacija, žinoma, atvykau ir į pirmąją naujai išrinktos Aukščiausios Tarybos posėdį. Tuo labiau, kad tuo metu aktyviai veikiau Kauno Sąjūdyje, kur aiškiai suvokėme, kad patys energingiausi Kauno atstovai šį miestą paliks ir iškiliaus į valstybinį lygmenį. Todėl savo pareigą suvokėme savotiškai, kad jei iškiliausi nariai išvažiuoja į Vilnių atstatyti Nepriklausomybės ir kurti valstybės pamatą, tai mes turime kurti savivaldą Kaune. Demokratiškai rinkimai į Kauno miesto tarybą įvyko keliolika dienų po Kovo 11-osios Akto priėmimo.

Kalbant apie pačią 1990 m. kovo 11 d., buvau toje salėje, kur prasidėjo mūsų naujoji laisvė, kurią kuriame jau 30 metų. Sėdėjau aukštai kartu su kitais žurnalistais. Įsimintina akimirka.

Ar atsimenate pirmus metus po Kovo 11 d. įvykių?

1990 m. kovo 11-oji tapo tam tikru lūžio momentu, nes tądien priimtų teisės dokumentų seka buvo sudėliota taip vykusiai pagal tarptautinę teisę, kad bandyti paneigti, jog tai nėra Lietuvos Tautos valia Kremlui tapo nebeįmanoma. Žinoma, tie veiksmai prieš Lietuvą virto ▶

◀ Kremliaus agresyvumu, kurio įvykių sekoje įvyko ir žiaurūs Sausio 13-osios įvykiai.

Kita vertus, labai mažai pasaulio valstybių, kurios vienu metu įvykdė tris esmines pertvarkas: perėjimą iš totalitarinio režimo į demokratiją, iš planinės į rinkos ekonomiką ir iš aneksuotos teritorijos statuso į laisvą bei nepriklausomą valstybę. Trys esminiai lūžiai, kurie buvo labai svarbūs pirmaisiais metais. Tam, kad jie įvyktų, taip pat buvo svarbus ir vertybinis mūsų šalies pagrindas. Vienybėje buvo

mūsų tautos stiprybė, kuri aiškiai vystėsi per kitus keliolika metų, kai pavyko ne tik susikurti reikiamus pagrindus, bet ir įstoti į Europos Sąjungą, tapti NATO nare.

Vienoje iš mano knygų laisvė yra apibūdinama kaip nedaloma ir beribė. Bet būtent ši mūsų patirtis puikiai parodo, kad laisvė yra atsikovojoama po kąsnelį. Sąjūdžio laikais buvo populiaru daina Kęstučio Genio žodžiais: „Kodėl mes laisvės prašome, argi laisvi taip elgiasi?“. Pirmi metai ir buvo laisvės atsikovojoimas po kąsnelį, tam kad pasijustume laisvi ir tuomet galėtume

priimti tolimesnius sprendimus.

Ko palinkėtumėte šiandieninei Lietuvai?

Negalima išvaistyti savo turto, kurio turime daug: tiek vertybinio, tiek fizinio. Dabar jau ieškome toliau savo vietos Lietuvoje ir labai tikiuosi, kad ją rastų visi. Tai yra esmė. Kurkime bendrai savo šalį ir nepamirškime džiaugtis šiandiena bei prisiminti tokias svarbias datas kaip Kovo 11-oji, kuri žymi Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimą. ■

Kovo 11-oji: be atsiminimų

Andrius Kubilius

Nebuvau nei Sąjūdžio Tarybos narys, nei tuo labiau – Signataras. Buvau eilinis sąjūdielis, kažkaip atsiradęs visokių įvykių sūkuryje – nuo „žaliaraiščių“ iki vieno iš rinkimų kampanijos organizatorių, o po Kovo 11-osios – Sąjūdžio atsakingasis sekretorius.

Dienoraščio nerašiau, todėl visi atsiminimai – tik kažkokios nuotrupos: kaip rinkimų naktį, vasario 24-ąją, su visais užsienio žurnalistais, vadovaujamais Ritos Dapkutės, rezultatų laukėme garsiojoje „Literatų svetainėje“, tiesiai po Sąjūdžio būstine, Gedimino pr. 1. Ir kaip per porą

valandų telefonu (žymiai greičiau, nei dabar VRK kompiuteriais) jau buvome surinkę rezultatus iš visų rinkimų apygardų. Rita juos kreida rašė ant lentos prie „Literatų“ baro ir mes visi šventėme. O kitą dieną Algimantas Čekuolis spaudos konferencijoje Mokslų Akademijos salėje, kalbėdamas Sąjūdžio vardu, angliškai skelbė, kad tai yra Sąjūdžio „landslide“ pergalė, o aš vis susirūpinęs galvojau, ką tas žodis „landslide“ reiškia. Mokykloje mūsų tokio žodžio nemokė, fizikoje jis taip pat nepasitaikydavo.

O po to artėjo ir Kovo 11-oji. Česlovas Stankevičius iš Sąjūdžio būstinės persi-

nešė amerikonišką kompiuterį į Aukščiausiąją Tarybą, kad galėtų rengti visus istorinius ir konstitucinius dokumentus, nes sovietinė Aukščiausioji Taryba kompiuterių dar neturėjo. Po to atėjo ir Kovo 11-oji. Kažkas rūpinosi visais teisės aktais, o aš rūpinausi vėliavų ir herbų pakeitimu – iš sovietinių į lietuviškus. Buvau pagrindinio „ceremonmeisterio“ Algirdo Kaušpėdo pagalbininkas. Toks „gizelis“. Kaip rodo istoriniai kadrai, užuolaida, uždengusi sovietinį herbą, kilo kreivokai, bet vis tiek pakilo – laiku ir vietoje. Kaip ir senas sovietinis metalinis herbas nuo įėjimo vartų buvo nuimtas taip pat laiku ►

◀ ir vietoje, nes surūdijusius varžtus atsargai buvome atsukę iš anksto.

Visa tai – tik atskiri epizodai, atsitiktinai užsilikę atmintyje. Kai žiūriu tiek atgal, į tuos prabėgusius 30 metų, tiek į būsimuosius 30 metų (kurių pabaigos gal ir nebesulauksiu), matau visai kitą – panoraminį vaizdą, kuris mane labiau jaudina nei tos mielos anų dienų detalės. Jaudina ir žadina tolesnei energingai veiklai, o ne sentimentams ir prisiminimams.

Tokio jubiliejaus akivaizdoje verta atsakyti pačiam sau į paprastą klausimą – kas tokio įvyko tada, prieš 30 metų, Kovo 11-ąją?

Be abejo – atsakymą visi žinome: Lietuva atgavo Nepriklausomybę, ir tai buvo istorinis stebuklas. Bet ne mažesnis istorinis stebuklas yra ir tai, kad tada Lietuva pradėjo griauti Sovietų Imperiją. Ir toje griūtyje suvaidino ypatingą vaidmenį. Sovietų Imperiją sugriovė ne Berlyno sienos griūtis ir net ne Solidarumo pergalė (nes Gorbačiovas tai leido ir palaimino), Sovietų Imperiją sugriovė lietuvių užsispyrimas.

Ta griūtis dar nesibaigė. Mes pabėgome 1990-ųjų Kovo 11-ąją, latviai ir estai – 1991-ųjų rugpjūtį, po Maskvos pučo žlugimo, Gruzija – po Rožių revoliucijos 2003, Ukraina – po paskutinio Maidano 2014 metais. Rusija bandė pabėgti prie Jelcino, bet Putinas sugrąžino imperinės nostalgijos laikus.

Imperijos byra ilgai. Bet prasidėjus byrėjimui, jis nebesustoja. Tikiu, kad nereikės laukti dar 30 metų, kad imperijos byrėjimas logiškai pasibaigtų ir Rusija grįžtų į demokratinį vystymosi kelią. To nebus prie Putino, bet po Putino visko gali būti. Ypač jei Ukraina ciliniams rusams rodys europietiškos sėkmės pavyzdį.

Tai, ką pradėjome prieš 30 metų, padėdami Imperijai pradėti griūti, dar nėra baigta. Tikiu, kad jau nueita daugiau nei pusė kelio, bet darbų dar labai daug. Lietuvos sėkmė, Ukrainos sėkmė kada nors įkvėps ir eilinius rusus galutinai atsisveikinti su Imperija. Tada ir beliks tik švęsti ir prisiminimais dalintis. O iki to laiko – reikia dirbti, nėra kada švęsti. ■

Prisiminimuose apie nepriklausomybės atkūrimą – apie kovą su komunistais ir tai, kaip Lietuva sugriovė Sovietų sąjungą 2020-03-03 | Kovo 11-oji

Kovo 2 d. Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo trisdešimtmečio proga EP narių A. Kubiliaus, R. Juknevičienės, L. Mažylio biure Vilniuje įvyko diskusija „Europietiškas Kovo 11-osios kelias“, kurioje dalyvavo EP narys Andrius Kubilius ir europarlamentarė, Nepriklausomybės Akto signatarė Rasa Juknevičienė, diskusijos dalyvius kalbino Algis Ramanauskas.

Susirinkusiems renginio dalyviams R. Juknevičienė priminė aplinkybes, kuriomis buvo atkurta Lietuvos nepriklausomybė prieš 30 metų: „Sąjūdžio banga kilo kilo ir atėjo iki vasario 24-osios. Apskritai – Kovo 11-ąją nulėmė vasario 24-oji, nes šią dieną įvyko pirmi rinkimai, kuriuose žmonės atėjo balsuoti ir galėjo balsuoti už tai, ką norėjo“.

„Tad Pasvalyje mano pagrindinis uždavinys buvo nugalėti komunistus, patekti į Aukščiausiąją Tarybą, balsuoti už tai, už ką reikės balsuoti. Man tai buvo pirmą rinkimų kampanija, kurioje dalyvavau“, – pasakojo R. Juknevičienė, kuri tuo metu Pasvalyje dirbo vaikų gydytoja.

„Daug kam, gal jaunimui, atrodo, kad visi susirinko, vieningai nubalsavo už Kovo 11-ąją, už Nepriklausomybę. Niekio panašaus, kova buvo didžiulė, ypač rajonuose, miestuose gal buvo lengviau, ir tai Sąjūdis ne visur laimėjo rinkimus, kai kur ir pralaimėjo. Rinkimuose Sąjūdis dalyvavo pagal tarybinius įstatymus ir mus išrinko į LTSR Aukščiausiąją Tarybą“, – pažymėjo signatarė.

Pasak A. Kubiliaus, tuo metu buvusiu Sąjūdžio atsakinguoju sekretoriumi, tuometiniai vasario 24 d. rinkimai atitiko visus demokratinius standartus – vyko kampanija, normalūs rinkimai su normaliu balsų skaičiavimu, plakatais ir t.t.

„Prisimenu, kaip Sąjūdis tada išsinuomojo po būstinę esančią „Literatų svetainę“ visai savaitei, Sąjūdis buvo turtinga organizacija. Po rinkimų, apie 24 val., kai užsidarė rinkimų apylinkės ant lentos su kreida jau rašėme rinkimų rezultatus – greičiau nei visi Vaigauskai ir VRK su visais kompiuteriais sugeba dabar suskaičiuoti“, – prisiminimais dalijosi A. Kubilius.

Jo teigimu, mūsų vaidmuo sugriauinant Sovietų Sąjungą iš vidaus yra menkai suprastas. A. Kubiliaus įsitikinimu, Lietuva suvaidino didžiulį vaidmenį demokratizuodama visą Rusiją.

Europos Komisijos atstovybės Lietuvoje vadovas Arnoldas Pranckevičius.

Mindaugo Mikulėno nuotr.

EK: nelygybė ir socialinė atskirtis išlieka Lietuvos problema

Lietuvoje pastaraisiais metais įvyko teigiamų ekonominių pokyčių, tačiau pajamų nelygybė ir skurdo rizika išlieka šalies problema, kurios Lietuva negali nepaisyti, teigia Europos Komisija (EK). Europos Komisija vasario 26 d. paskelbė ataskaitą, kurioje analizuoja Lietuvos patiriamus ekonominius ir socialinius iššūkius.

„Lietuvos fronte nieko naujo. Nors iš pirmo žvilgsnio Lietuvos ekonomikos sveikata atrodo neblogai, tyrimai visai geri, tačiau ilgalaikės lėtinės ligos, tokios kaip skurdas, nelygybė, socialinė atskirtis, švietimo, sveikatos sistemų problemos nesitraukė ir jeigu bus uždelstos, gali turėti ilgalaikių pasekmių“, – trečiadienį spaudos konferencijoje sakė Europos Komisijos atstovybės Lietuvoje vadovas Arnoldas Pranckevičius.

EK: būtina tobulinti mokesčių sistemą

Europos Komisija teigia, kad 2019 metais Lietuvos viešieji finansai iš perteklinių tapo subalansuotais. Tai įvyko dėl darbo jėgos apmokestinimo sumažinimo, „kuris nebuvo visiškai kompensuotas kitomis mokesčių priemonėmis“. Nepaisant tam tikrų žingsnių plečiant mokesčių bazę, ir toliau nėra išnaudojamos mažiau kenkiančio ekonomikos augimui apmokestinimo galimybės.

„Mokesčių surinkimą gerinančių prie-

monių efektyvumas išlieka nedidelis, o pridėtinės vertės mokesčio surinkimo atotrūkis Lietuvoje išlieka vienas aukščiausių Europoje. Palyginti nedidelės biudžeto pajamos, mažas mokesčių sistemos progresyvumas, apmokestinimo formų ir išimčių įvairovė riboja viešuosius išteklius ir daro mokesčių sistemą mažiau teisingą, o trūkumai biudžeto išlaidų planavimo sistemoje mažina viešųjų išlaidų efektyvumą“, – rašoma EK pranešime.

Skurdo ir atskirties mažinimo priemonės nepakankamos

Lietuva ėmėsi priemonių mažinti skurdą, tačiau, pasak Briuselio, vertinant skurdo ir socialinės atskirties riziką, pajamų nelygybę ir mokesčių bei išmokų sistemos poveikį mažinant skurdą Lietuva vis dar priskiriama grupei ES šalių, kuriose situacija vertinama kaip kritinė.

„Lietuvoje ekonominio augimo vaisiais vis dar dalijamasi netolygiai: nepaisant pozityvių pasikeitimų paskutiniaisiais metais, pajamų nelygybės ir skurdo rizikos rodikliai Lietuvoje išlieka aukšti“, – pranešime teigia A. Pranckevičius.

Skurdo ir socialinės atskirties rizika ypač aukšta bedarbių, žmonių su negalia, senyvo amžiaus asmenų, tėvų, vienu auginančių vaikus, grupėse. Šią riziką didina ribota prieiga prie viešųjų paslaugų, pavyzdžiui, slaugos ir socialinių paslaugų.

Pasak ataskaitos, didėjant darbo jėgos su žemais įgūdžiais imigracijai iš trečiųjų šalių, išsilavinusių darbuotojų emigracija

tęsiasi, taip pat išlieka problemų su ilgalaikių bedarbių ir pažeidžiamų visuomenės grupių integracija į darbo rinką.

Europos Komisijos vertinimu, bendras Lietuvos ekonomikos augimas slepia didėjančius socialinius ir ekonominius skirtumus regionuose.

Švietimo reforma lėta, sveikatos padėtis viena prasčiausių ES

Europos Komisijos vertinimu, švietimo reforma Lietuvoje vyksta lėtai, trūkstant koordinavimo ir ilgalaikės strategijos, kaip didinti švietimo įstaigų tinklo efektyvumą.

„Mažėjant moksleivių ir studentų skaičiui, o pedagogams senstant, darosi vis sunkiau užtikrinti efektyvų ir kokybišką ugdymą, ypač kaimo vietovėse. Lietuvos moksleivių pasiekimai išlieka žemesni už ES vidurkį, o vaikai iš pažeidžiamų visuomenės grupių susiduria su nevienodomis galimybėmis gauti visavertį ugdymą. Suaugusiųjų dalyvavimas švietimo programose išlieka žemas“, – sako vykdomoji Europos Sąjungos institucija.

EK teigia, kad nors Lietuva ėmėsi priemonių sveikatos priežiūros prieinamumui gerinti, tačiau Lietuvoje žmonių sveikata lieka viena prasčiausių, o mirštamumas nuo pagydomų ir išvengiamų ligų – vienas aukščiausių ES.

EK: aplinkosaugos tvarumas žemas

Šiais metais daug dėmesio šalies ataskaitoje skiriama aplinkosaugos tvarumui, kuris Lietuvoje esąs žemas. Tą, pasak Komisijos, lemia didėjantis išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis, ypač transporto sektoriuje, intensyvus resursų naudojimas ekonomikoje, silpna teršėjų kontrolė, maži aplinkosaugos mokesčiai ir lėtas žiedinės ekonomikos principų įgyvendinimas.

Atsižvelgdama į ataskaitą Lietuva ruoš nacionalinę reformų programą, kurią pateiks Europos Komisijai balandžio pabaigoje. Gegužę EK pateiks šalims skirtas rekomendacijas.

BNS informacija

EP NARYS ANDRIUS KUBILIUS RAGINA LIETUVOS VALDŽIOS INSTITUCIJAS PASISAKYTI UŽ DIDESNĮ EUROPOS SĄJUNGOS BIUDŽETĄ

2020 m. vasario 20-21 dienomis Europos Vadovų Tarybai Briuselyje nepavyko susitarti dėl ilgalaikio Europos Sąjungos biudžeto 2021-2027 metams. Valstybių vadovams nepavyko sutarti dėl to, kokią proporciją nuo Bendrųjų nacionalinių pajamų (BNP) valstybės turėtų mokėti į ES biudžetą.

Europos Parlamento (EP) narys, Europos liaudies frakcijos Lietuvos delegacijos vadovas Andrius Kubilius ragina Lietuvos valdžios institucijas ateinančiuose derybų etapuose pasisakyti už didesnį Europos Sąjungos (ES) biudžetą bei pateikti argumentus, kodėl reikėtų nemažinti ES finansavimo, skirto Lietuvai bei kodėl tiesioginės išmokos Lietuvos ūkininkams turi nesiskirti nuo kitų šalių ūkininkams skiriamų išmokų.

Europos Parlamentas anksčiau yra pasiūlęs, kad valstybių įnašai į ES biudžetą siektų 1,3 proc. nuo valstybių BNP, tam pritaria ir kai kurios valstybės, o Europos Komisijos pradinis siūlymas siekė 1,11 proc. Tuo tarpu vasario pabaigoje Briuselyje vykusių derybų metu kelios „taupiosios“ valstybės (Austrija, Danija, Nyderlandai, Švedija) laikėsi griežtos pozicijos, jog ES biudžetas neturėtų viršyti daugiau nei 1 proc. nuo BNP. Šiuo metu valstybių indėlis siekia iki 1,20 proc. nuo BNP. Ateinančio laikotarpio ilgalaikiam ES biudžetui reikia atsižvelgti ir į tai, kad, Jungtinei Karalystei pasitraukus iš ES, kitų valstybių įnašai turėtų didėti, siekiant išlaikyti panašų finansavimo iš ES biudžeto lygį.

Numatoma, kad Lietuvai ir kaimyninėms

PLANUOJAMAS METINIS ES BIUDŽETAS, REMIANTIS PRADINIAIS PASIŪLYMAIS:

• Europos Sąjungos 2020 m. biudžetas

168,7 mlrd. eurų/metus

• Europos Komisijos pasiūlymas

apie 162,1 mlrd. eurų/metus

• „Taupiąjų“ valstybių pozicija

apie 145,6 mlrd. eurų/metus

Baltijos valstybėms ES finansavimas daugiametėje perspektyvoje mažės beveik 2 milijardais eurų. A. Kubiliaus teigimu, „visi žinome, kad Lietuva, kartu su kaimyninėmis Latvija ir Estija, gali čia patirti nemažų nuostolių. Iš dalies tie nuostoliai gali būti siejami su tuo, kad mes labai sparčiai augome per pastaruosius keliolika metų. Europa taip elgiasi, kad turtin-

gos šalys paramos nebegauna, o kaip tik moka daugiau tam, kad padėtų kitoms valstybėms“. Šiuo metu Lietuva pirmąją pagal ES paramos dalį šalies BVP ir yra antroje vietoje po Liuksemburgo pagal ES biudžeto lėšas, tenkančias vienam gyventojui. Taip pat Lietuva yra trečioje vietoje (po Portugalijos ir Kroatijos) pagal investicijas į viešąjį sektorių, finansuojamas iš ES sanglaudos biudžeto.

Anot A. Kubiliaus, „iš Lietuvos valdžios institucijų trūksta garsesnio problemos formulavimo, ne tik teigiant, kad mums finansavimas sumažės 24 procentais, bet ir pateikiant labai pagrįstus argumentus ir atsakant į argumentus tų, kurie siūlo finansavimą sumažinti. Tai yra argumentų dvikova, turi būti ne tiksliai bendras padėjimas dėl to, kad ES parama sumažėjo. Aš raginčiau Lietuvą griežčiau pasisakyti už didesnį Europos Sąjungos biudžetą. Taip pat Lietuva turi pateikti ir aiškius argumentus, kodėl tiesioginės išmokos mūsų ūkininkams negali būti mažesnės nei kitų šalių žemdirbiams“.

EP narys laišku kreipėsi į Komisijos narį Johannes Hahn, atsakingą už Biudžeto ir administravimo klausimus, primindamas, jog dėl planuojamo mažesnio biudžeto kyla grėsmė, jog Lietuva negalės tinkamai įgyvendinti savo įsipareigojimų Europos Sąjungai dėl Ignalinos AE uždarymo bei dėl saugaus keleivių tranzito tarp Rusijos žemyninės dalies ir šios šalies Kaliningrado srities.

Valstybių vadovai Briuselyje susitikimui dėl ilgalaikio ES biudžeto vėl rinktis turėtų kovą. ■

KAIP IŠLEIDŽIAMAS ES BIUDŽETAS?

2014-2020 m.

Žemės ūkis, kaimo plėtra, aplinkos apsauga	39%
Sanglauda	34%
Ekonomikos augimas ir konkurencingumas	13%
ES Pasaulyje	6%
Administravimas	6%
Saugumas	2%

NEPRITARIU DABARTINIAM EVT PROJEKTUI DĖL BŪSIMO ES BIUDŽETO

Liudas Mažylis

Vasario 20 d. rinkosi Europos Vadovų Taryba (EVT), kuri bandė priimti poziciją dėl Europos Sąjungos (ES) Daugiametės finansinės programos pagrindinių nuostatų, pagal kurias artimiausius septynerius metus bus sudarinėjami metiniai biudžetai. Sprendimo, kuris lems 2021-2027 m. finansus, priimti nepavyko net ir per naktį. To ir buvo galima tikėtis, nes dar išvakarėse bendro sutarimo nei tarp ES institucijų, nei tarp ES valstybių narių nebuvo.

PAGRINDINIAI IŠŠŪKIAI: BIUDŽETO DYDIS, GRYNAS DYLAS IR „BREXIT“

Visi ES valstybių ar vyriausybės vadovai, Tarybos pirmininkas Charles Michel ir Komisijos pirmininkė Ursula von der Leyen vasario 20 d. sėdo prie bendro stalo bei bandė dalinti milijardų eurų vertės pyragą. Tačiau daugiausia diskusijų kėlė ne tai, kam atiteks koks gabalas, bet koks

bus bendras biudžeto dydis. 2018 m. pirminis Komisijos siūlymas buvo 1134,6 mlrd. Eur – 1,11 proc. nuo visų ES bendrųjų nacionalinių pajamų (BNP). Palyginimui, 2014–2020 m. Daugiametę finansinę programą sudarė 1082,3 mlrd. Eur (1,16 proc. nuo ES BNP). Europos Vadovų Tarybai pirmininkavusi Suomija praėjusių metų pabaigoje pasiūlė galimą ES biudžetą – 1087 mlrd. Eur (1,07 proc. nuo ES BNP). Nė vienas siūlymas neatitinka Europos Parlamento pozicijų – Parlamentas nori, kad programa būtų sudaryta iš 1324,1 mlrd. Eur (1,30 proc. nuo ES BNP).

Skamba painiai, sakote? Viskas tampa dar sudėtingiau, kai pradedame galvoti apie svarbiausius šios ES kadencijos iššūkius bei naujoves. 2019 m. gruodį Europos Komisija pristatė garsųjį ir ambicingąjį Europos žaliąjį kursą, kuriuo bus siekiama anglies dioksido emisijų

mažinimo (iki 2030 m.!) bei klimato neutralizacijos Europos žemyne (iki 2050 m.!). Ir šiuo atveju norisi pironizuoti, kad būtų suvokiamas iššūkių rimtumas. Žaliojo kurso angliškas pavadinimas „European green deal“ tampa grynu dylu ES Daugiametės finansinės programos kontekste. Vienas iš Žaliojo kurso planų – perorientuoti pramonę į šiuolaikines švares ir nekenksmingas technologijas, įvedant Teisingos pertvarkos mechanizmą (angl. „Just Transition Fund“), kuris kainuos 7,5 mlrd. Ši kaina kol kas nėra įtraukta į aukščiau įvardintas sumas. Ką tai reiškia? Labai paprasta – norint įgyvendinti naujus siekius, teks atsisakyti tam tikrų senų įpročių, kitaip tariant – mažinti finansavimą kitoms dabartinėms ES prioritetinėms sritims.

Diskusijos tarp ES institucijų vyko iki pat pirminio, 30 val. trukusio, EVT susitikimo, nes Komisijos ir Tarybos pasiūlymuose norima sumažinti finansavimą sanglaudai, žemės ūkiui, kai tuo tarpu Parlamentas aiškiai laikosi savo pozicijos dėl siekio ir toliau šias sritis išlaikyti tame pačiame lygmenyje. Ir tenka paminėti, kad tikrai ne visos ES valstybės nori didinti biudžetą, o 17 valstybių ir toliau tikisi ES paramos socialinei, ekonominei ir teritorinei sanglaudai bei žemės ūkiui. Vasario 20 d. „Taupusis ketvertas“ – Austrija, Nyderlandai, Danija ir Švedija – nepritarė nei vienam dabartiniam siūlymui dėl bendro biudžeto dydžio. Šios keturios valstybės per ateinančius septynerius metus ES biudžetą siekia mažinti iki 1 proc. bendrųjų nacionalinių pajamų.

Po „Brexit“ mažėja ne tik ES BVP – iš ES pasitraukė viena svarbiausių valstybių donorų, kurios indėlis į sąjungos biudžetą buvo vienas didžiausių. Nors ir išreikšta siūlymų po „Brexit“ mažinti likusių 27 narių bendrą biudžetą, tačiau laukia dideli iššūkiai: Žaliojo kursas, skaitmeninimas ir ES ekonomikos augimas. Visos šios sritys itin siejasi, bet kartu pareikalaus ir nemenkų finansinių iššūkių. ►

Dar iki vasario 20 d. derybų Prezidentas G. Nausėda susitiko su EVT pirmininku Charles Michel, su kuriuo jis aptarė Lietuvos poziciją dėl Daugiametės finansinės programos. Neblogai patys žinome Lietuvos prioritetus – kartojuame, kad tiesioginės žemės ūkio išmokos turi būti suvienodintos su ES vidurkiu. Žinoma, buvo išreikšta pozicija dėl sanglaudos politikos finansavimo, kuris ypač svarbus investicijoms į regionus, jų augimui. Džiugu, kad buvo pristatyta ir Lietuvos pozicija dėl ES strateginės darbotvarkės: klimato kaitos, inovacijų, akcentuojant mūsų šalies pasirengimą ir norą prisidėti. Taip pat kartu suvokiant, kad tai nėra tik kažkieno strategija, o mūsų visų bendras tikslas, svarbus kiekvienai ES valstybei. Numatomas ilgalaikis ES biudžetas nėra tik apie valstybių rėmimą – kartu tai siekis įgyvendinti ir globalius tikslus. Gera, kad į galimybę prisidėti prie ES ateities strateginių tikslų žvelgta iš Lietuvos perspektyvos. Be jau minėtų klausimų, Prezidentas ir Charles Michel aptarė vienos didžiausių mokslinių tyrimų ir inovacijų programų „Europos horizontas“ lėšų skirstymą, ES įsipareigojimus dėl Ignalinos AE uždarymo finansavimo, Kaliningrado tranzito schemos efektyvumą, sienų apsaugą, Europos kaimynystę.

Žinoma, tenka susitaikyti su faktu, kad šalies augimas tikrai turės įtakos ES biudžeto skirstymui. Prezidentūra informavo, kad Lietuva pasisako už 1,11 proc. BNP indėlį į ES biudžetą. Prezidentas su EVT pirmininku derybų naktį vėl susitiko pokalbiui. Visgi galiausiai, vasario 21 d. vakare ES valstybių vadovai sulaukė Ch. Michel „techninio pasiūlymo“ (tai dar nėra tikrasis siūlymas dėl ES biudžeto pasiūlymo), kuriame numatomas biudžeto mažinimas iki 1,069 proc. G. Nausėda, reaguodamas į šį pasiūlymą, akcentavo, kad ne visos numatomos bendros sumos atitinka Lietuvos poreikius, ypač turint omenyje, kad pinigai išsiskirstys visoms šalims.

EP RAMYBĖS NUOTAIKŲ NESAMA

Štai Europos Parlamento pirmininkas David Sassoli prieš kelias savaites, po diskusijų Parlamente dėl ES Daugiametės

finansinės programos, savo pranešime spaudai perspėjo valstybių vyriausybes, kad EP nepalaikys jokio susitarimo, nutraukiančio pagrindines programas, kuriomis europiečiai remiasi jau dabar. Kaip žinoma, Europos Parlamentas priimtam sprendimui gali tik pritarti arba ne, tačiau jau nuo dabar jis siunčia signalus ir daro spaudimą, siekdamas, kad biudžetas kuo geriau atitiktų Europos – taigi ir Lietuvos – reikmes.

NEBLOGAI PATYS ŽINOME LIETUVOS PRIORITETUS – KARTOJAME, KAD TIESIOGINĖS ŽEMĖS ŪKIO IŠMOKOS TURI BŪTI SUVIENODINTOS SU ES VIDURKIU.

Liudas Mažylis

D. Sassoli nepritaria dar iki derybų siūlytiems Komisijos ir Tarybos parengtiems biudžeto siūlymams, kur norima sumažinti finansavimą sanglaudai, žemės ūkiui, gynybai, infrastruktūrai, kosmoso programoms. Pasak Parlamento pirmininko, tai nėra tik abstraktūs skaičiai – jie turi realių pasekmių visų europiečių gyvenimui ir kviečia pamąstyti apie tokių sėkmingų programų kaip „Erasmus+“ ar priemonių, skirtų apsaugoti mūsų sienas, mažinimą bei kaip tai paveiktų sėkmingą ES narių vystymąsi.

Tuo pačiu Parlamento pirmininkas atkreipia dėmesį, kad, norint tapti pirmuoju klimato požiūriu neutraliu žemynu, reikia precedento neturinčių pokyčių mūsų ekonomikoje ir visuomenėje. M. Sassoli akcentuoja būtinybę užtikrinti, kad nebūtų pamiršti darbuotojai ir visi tie, kuriems šie pokyčiai daro didžiausią įtaką. Kalbant apie Žaliąjį kursą, EP Pirmininkas skatina sustiprinti ir patį Teisingos pertvarkos mechanizmo laikotarpio pasiūlymą. Sutinku su M. Sassoli, nes

negalime leisti, kad kova su klimato kaita lemtų dar didesnę nelygybę tiek Europoje, tiek ir Lietuvoje. ES, susidūrusi su iššūkiais, turi būti itin budri ir tikslingai apgalvoti visas investicijas. Juolab kai prie bendro pyrago kepimo nebeprisideda Jungtinė Karalystė.

Taigi Europos Parlamento pozicija yra labai aiški – skatina ne tik nemažinti dabartinių finansuojamų sričių, bet kartu ir didinti patį ES biudžetą, nes jo reiks numatytų ambicingų tikslų įgyvendinimui. EP pirmininkas kelia klausimą apie ES savus išteklius ir primena, kad biudžetas turi būti tvarus. Be abejonės, visos šios mintys skatina ES nares ir Europos Vadovų Tarybą susimąstyti, kad biudžetas turi aprėpti ne tik atskirų valstybių norus bei prioritetus, bet kartu turime spręsti ir globalius iššūkius. Todėl dar didesnės investicijos į ateitį yra būtinos, tam kad ES neprarastų savo pozicijų geopolitikoje ar pasaulio ekonomikos, darnaus vystymo ir kt. veiklos srityse.

Laukiant kito derybų tarp ES valstybių narių etapo, svarbu, kad EP tvirtai laikytųsi ir gintų savo poziciją. Tik taip ES valstybių vadovai ketvirtadienį gali išgirsti mūsų balsą. Būtent – EP turi laikytis principingai ir viešai pareikšti, kad yra nusivylęs Charles Michel siūlymu. Turime informuoti visuomenę apie dabartinį Tarybos pasiūlymą, kuris paveiks ES gebėjimą įgyvendinti savo politiką ir vykdyti anksčiau prisiimtus įsipareigojimus. Aš jau nekalbu apie investicijas į ateitį: nuo mokslinių tyrimų iki skaitmeninio inovacijų ir kt.

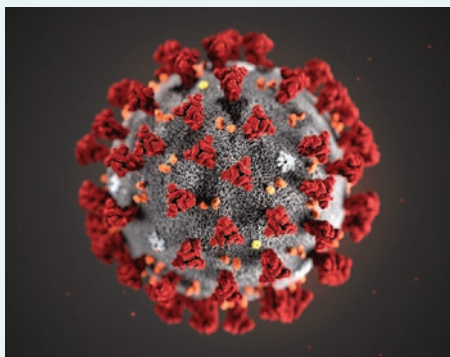
Aš, kaip EP narys, kuris irgi turės balsuoti dėl Daugiametės finansinės perspektyvos, manau, kad aukščiau išsakytais klausimais EP nuomonė yra pagrįsta. ES ir jos atskirų valstybių narių per artimiausius septynerius metus laukia daugybė iššūkių, kuriuos, akivaizdu, kur kas efektyviau galima įveikti sutelktai. Visoms tomis pastangoms būtinas europinio lygio finansavimas. Vyliausi, kad vasario 20 d. išgirsim pozityvią žinią. Neabejoju, kad susitarimas turi įvykti jau kitame ES Vadovų Tarybos susitikime, kuris numatomas kovo mėnesį, nes „daugiau laiko“ suteiktų tik didesnę erdvę politikavimui ar įvairioms abejonėms. ■

ES kovai su koronavirusu skyrė per 230 mln. eurų

Europos Komisija vasario 24 d. skyrė 232 mln. eurų kovai su plintančiu koronavirusu ir paragino tarptautinę bendruomenę bendradarbiauti.

„Ar tai būtų pasirengimo didinimas Europoje, ar Kinijoje, ar dar kur nors, tarptautinė bendruomenė turi dirbti drauge, o Europa – vaidinti svarbiausią vaidmenį“, – pareiškė EK vadovė Ursula von der Leyen (Urzuła fon der Lajen).

Iš EK skirtų lėšų 114 mln. eurų bus skirti Pasaulio sveikatos organizacijai (PSO) paruošti pasauliniam planui, kuris reikalingas tobulinti pasirengimą ir reagavimą į nepaprastąsias situacijas šalyse, turinčiose silpnas sveikatos apsaugos sistemas, ir mažiau atspariose valstybėse.

Dar 15 mln. eurų bus skirta Afrikai, įskaitant Pasteuro (Pastero) institutą Dakare, siekiant padėti greičiau diagnozuoti ligą ir vykdyti epidemiologinę priežiūrą.

100 mln. eurų bus skirta tyrimams epidemiologijos, diagnostikos, terapijos ir prevencijos srityse, iš jų 90 mln. – ES ir farmacijos pramonės bendradarbiavimo programai „Naujoji vaistų iniciatyva“.

Galiausiai, 3 mln. eurų bus skirta ES pilietinės saugos mechanizmui, finansuoti Bendrijos piliečių evakuaciją iš Uhano miesto Kinijoje.

„Interfax“-BNS informacija

M. Barnier: ES nesieks susitarimo su JK „bet kokia kaina“

Europos Sąjungos derybininkas Michėlis Barnier (Mišelėlis Barnjė) vasario 25 d. sakė, kad Briuselis nori „teisingo ir subalansuoto“ prekybos su Didžiąja Britanija po „Brexit“ susitarimo, bet perspėjo, kad blokas nesieks susitarimo su Londonu bet kokia kaina.

„Susitarimo nesudarysime bet kokia kaina“, – žurnalistams sakė M. Barnier, ES ministras sutarus dėl jo derybinio mandato. Jis nurodė, kad blokas reikalaus vadinamųjų vienodų sąlygų taisyklių ir galimybių Europos žvejams žvejoti Britanijos vandenynėse.

Derybos turi prasidėti kovo pradžioje Briuselyje. M. Barnier perspėjo, kad jos bus „sunkios, galbūt net labai sunkios“.

Jam suteiktu mandatu akcentuojama, kad Britanija turi atspindėti Europos standartus, jei nori, kad jos prekės ir toliau be muitų galėtų patekti į didžiąją bendrąją rinką. Londonas šią mintį iš karto atmetė.

Britanija sausio 31 dieną oficialiai išstojo iš bloko, bet pereinamuoju periodu, kuris baigsis šių metų pabaigoje, toliau prekiauja taip, tarsi būtų jo narė. Iki šio pereinamojo periodo pabaigos turi būti parengta nauja sutartis dėl būsimų prekybinių ryšių.

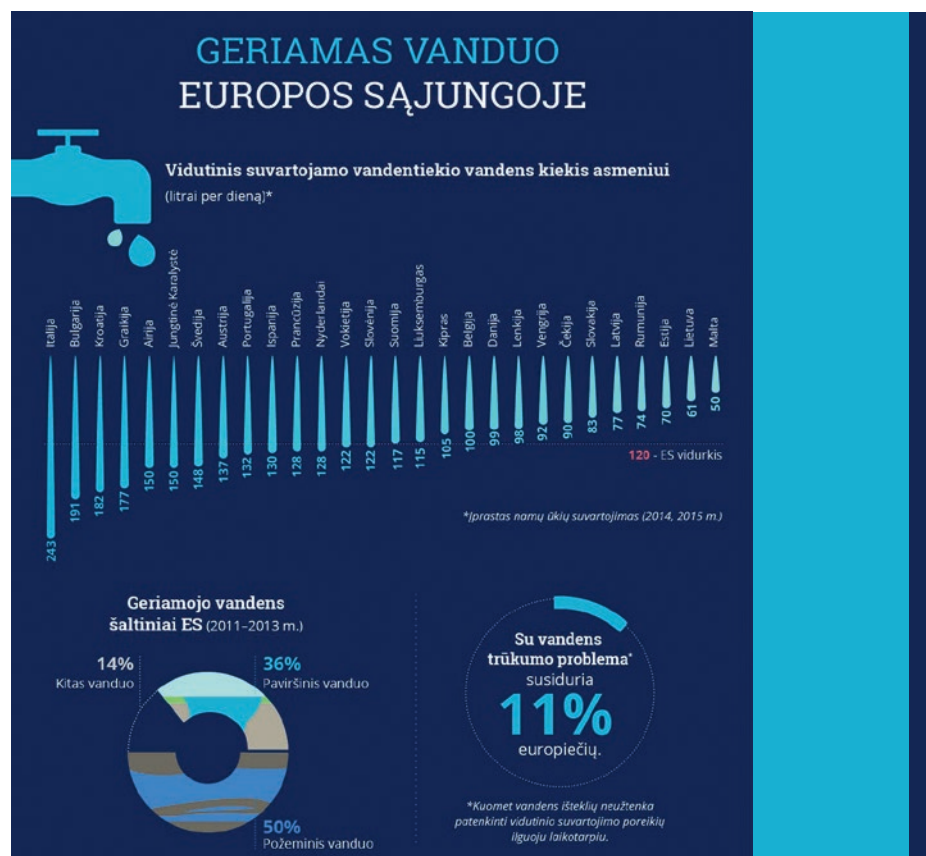
AFP-BNS informacija

EP APLINKOS KOMITETO NARIAI PRITARĖ GERIAMOJO VANDENS KOKYBĖS KONTROLĖS GERINIMUI

2020 m. vasario 18 d. EP Aplinkos komitetas patvirtino 2019 m. gruodžio 18 d. pasiektą preliminarų susitarimą su Taryba dėl Geriamojo vandens direktyvos peržiūros. Siekiama užtikrinti, kad vandentiekio vandenį būtų saugu gerti visoje ES.

Europos aplinkos agentūros atlikto tyrimo duomenimis, 98,5 proc. 2011–2013 m. ištirtų geriamojo vandens mėginių atitiko ES standartus. Nors daugumos ES gyventojų prieiga prie kokybiško geriamojo vandens yra labai gera, naujomis taisyklėmis atnaujinami kokybės standartai, kuriuos privalo atitikti geriamasis vanduo, ir nustatomas ekonomiškai efektyvus rizika grindžiamas požiūris į vandens kokybės stebėseną.

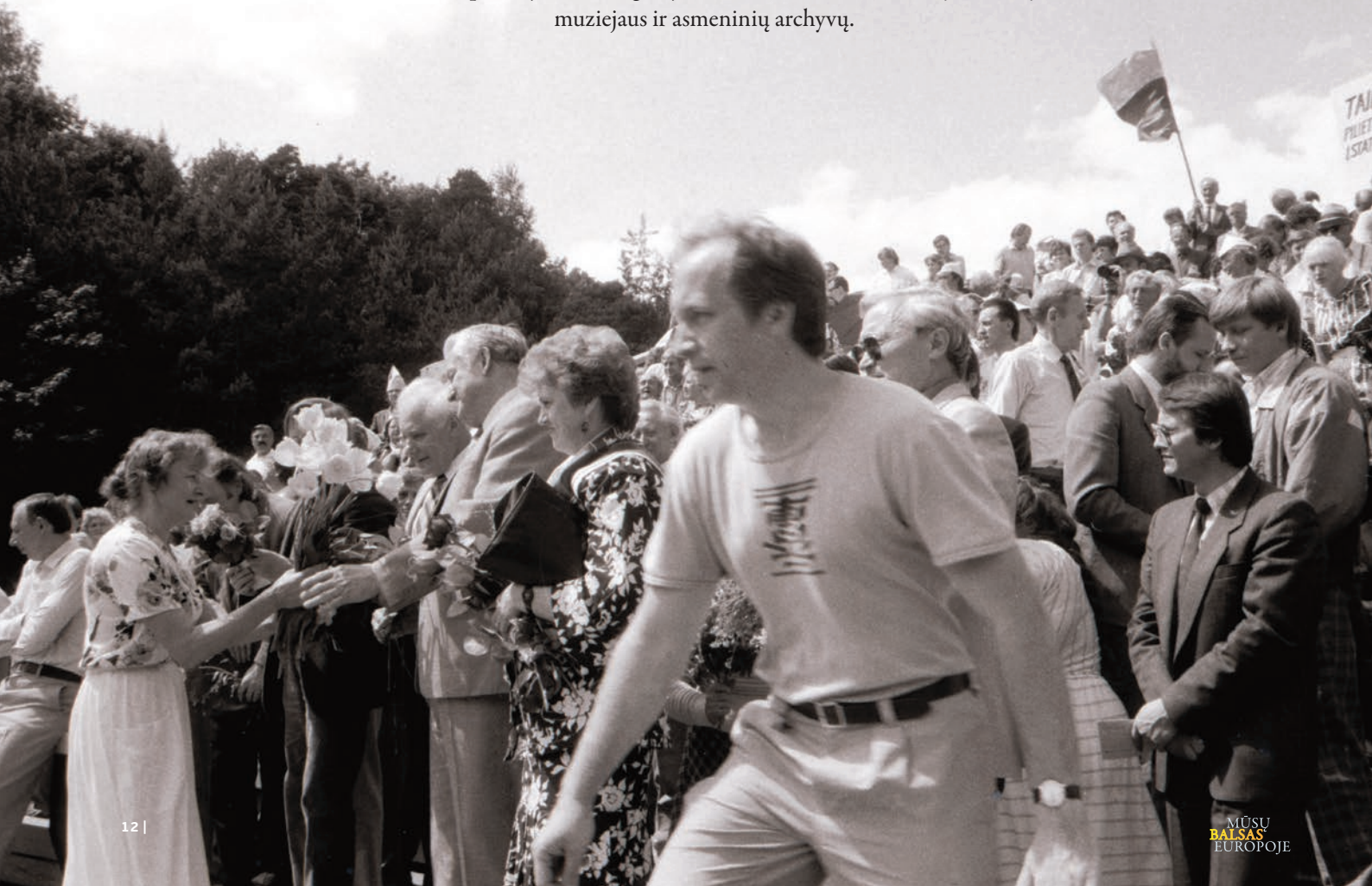
Europos Parlamento informacija

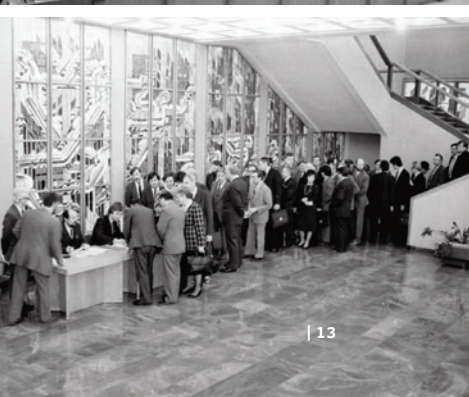

*Nepriklausomybės atkūrimo 30-mečiui skirtos parodos
„Mūsų kelias su Sąjūdžiu – Už Lietuvą“ fotografijos*

Parodoje eksponuojamos dar nematytos Nepriklausomybės atkūrimo procese dalyvavusių R. Juknevičienės ir A. Kubiliaus nuotraukos. Eksponuojamos fotografijos iš Lietuvos centrinio valstybės archyvo, Pasvalio kraštu muziejaus ir asmeninių archyvų.

Rasa Juknevičienė

#GlobaliSveikata #Polio #Skiepai

Europos Parlamentas mane vėl sugrąžino prie sveikatos apsaugos reikalų. Tiesa, dabar jau gerokai globalesnių. Ko gero, kelios dešimtys metų patirties saugumo srityje tikrai dera su globalios sveikatos reikalais. Mat, mačiau iš arti Afganistaną, kur, pavyzdžiui, poliomieltas ir kitos ligos, apie kurias esame girdėję tik iš vadovėlių, tebėra realybė, su užkrečiamomis ligomis siejasi ir hibridinių karų fronto linijos. Pastarasis atvejis su koronavirusu yra pavyzdys – Kremliaus propaganda skleidžia sąmokslų teorijas apie tyčią prieš kinus paleistą virusą, žmonės dalinasi netikromis žiniomis, sėjama panika.

Jau ne kartą sakiau, kad europinis darbas stebina nevyriausybinių organizacijų aktyvumu. Jau nebegalėčiau suskaičiuoti, kiek jų kreipėsi dėl susitikimų, kiek buvo pokalbių, kokių sričių ir interesų tai žmonės. Daugiausia, aišku, susiję su mano darbu Vystymosi komitete, su pastaruoju metu mano turimomis pranešėjos pareigomis, svarstant didžiulės apimties naują ES finansinį instrumentą vystymuisi, tarptautiniam bendradarbiavimui, kaimynystės šalims. Sveikatos sritis yra įtraukta į šio instrumento Pasaulinių iššūkių dalį.

Ketvirtadienį posėdžiui sukviečiau įvairių ES atsakingų struktūrų, visuomeninių grupių atstovus pasikalbėti apie užkrečiamas ligas. Iniciatyvą parodė žmonės, išsikėlę tikslą kuo greičiau visame pasaulyje įveikti poliomieltą. Tam reikia daug savanorių, kurie tokiose šalyse, kaip Afganistanas, Pakistanas, Nigerija pasiektų kiekvieną nepasiekpytą vaiką, kad ši liga nebeturėtų jokios terpės ir vaikai augtų nesuluošinti.

Šį gerą darbą dirbantiems žmonėms buvo svarbu papaskoti apie save, savo darbus, išgirsti atsakingų pareigūnų planus. Juk svarbiausia – suvienyti jėgas.

Kalbėjomės ir apie taip vadinamą „antivakserių“ daromą žalą, kai skleidžiamos sąmokslų teorijos dėl skiepų vaikams. Tymai, atrodė, nebekelia pavojaus, tačiau vėl sugrįžo. Neseniai mačiau informaciją, kaip tamsuoliai Pakistane skleidžia sąmokslų teorijas prieš poliomieltą vakcinaciją, neva taip Vakarai sterilizuoja jų vaikus. :)

Tačiau geriausias pavyzdys, iliustruojantis koordinuotų veiksmų pasaulinės sveikatos srityje sėkmę ir yra skiepijimo politika. Remiantis Pasaulio sveikatos organizacija (PSO), skiepai kasmet apsaugo nuo maždaug 2-3 milijonų mirčių visame pasaulyje bei sumažina su specifinėmis ligomis susijusias gydymo išlaidas (pvz. prieš mikrobinį gydymą). Tiesioginis skiepijimo rezultatas – esame kaip niekad arti prie poliomieltą viruso išnykimo, ir tik trijose šalyse – Afganistane, Nigerijoje ir Pakistane – vis dar yra poliomieltų židinių.

Pasaulis šiandien mobilus, žmonės keliauja, todėl nė viena valstybė negali jaustis saugi, kol visas pasaulis nesuvienijo jėgų. O šios ligos yra įveikiamos.

Sutarėme, jog kartą per metus rinksimės į panašaus pobūdžio apibendrinančius pasitarimus, turėsime nuolatinį tarpusavio ryšį, kad galėtume keistis informacija, spręsti iškylančius klausimus.

Jonas Andriuškevičius Skiepų klausimas yra kur kas platesnis nei gali atrodyti. Skiepai padeda ne tik išvengti anksčiau buvusių mirtinų ligų, reikšmingai mažina susirgimo tomis ligomis tikimybę, bet ir sprendžia kitą, vis labiau visame pasaulyje opėjančią (o kai kur jau ir labai opią) problemą – didėjančią mikroorganizmų rezistensiškumą antimikrobiniais vaistams. Pasiekus reikiamą vakcinavimo intensyvumą, sumažinamas antibiotikų vartojimo poreikis, todėl mažėja bakterijų atsparumo antibiotikams (rezistensiškumo) vystymosi tikimybė ir užtikrinamas racionalus antibakterinių vaistų vartojimas (ypač tais atvejais, kai virusinė infekcija gydoma antibakteriniais vaistais). Turime būti pasirengę, kad netolimoje ateityje pasirodysiančios inovatyvios vakcinos, būtų kuo skubiau integruotos į sveikatos apsaugos sistemą

AR GALI ASTRAVO AE BANKRUTUOTI?

Andrius Kubilius

Astravo Atominė elektrinė (AE) yra Kremliaus geopolitinis projektas, keliantis didžiausią grėsmę Lietuvos saugumui. Tai Lietuvoje jau gerai žinome. Briuselis taip pat mūsų susirūpinimą pradeda girdėti.

Kremlius šio projekto realizavimui skyrė milžinišką pinigų sumą: Lukašenka iš Kremliaus paėmė 10 mlrd. dolerių kreditą Astravo AE projektui realizuoti. Tai tokia pat pinigų suma, kurią Kremlius skyrė kito geopolitinio energetinio projekto – „Nord Stream 2“ realizavimui.

10 mlrd. dolerių, skirtų Astravo AE statybai, Lukašenka, pagal pasirašytas sutartis su „Rosatom“, turės grąžinti per 25 metus po to, kai Astravo AE pradės veikti, mokėdamas 4,7 proc. metinių palūkanų. Tai yra brangus kreditas, brangesnis nei „Rosatom“ yra siūlęs kitoms šalims, pvz., Vietnamui, kuriam „Rosatom“ siūlė pastatyti atominę elektrinę, suteikdamas kreditą su 3 proc. palūkanomis.

„Rosatom“, planuodamas Astravo AE statybą, projektavo, kad čia pagaminta elektra bus parduodama ne tik Baltarusijos

rinkoje, bet ir Baltijos valstybėse bei per jas – platesnėse Europos Sąjungos rinkose. Nes elektrą pardavinėjant Baltijos ir Europos rinkose yra vienintelė galimybė uždirbti tvirtą valiutą ir sugrąžinti 10 mlrd. dolerių kreditą. To negali padaryti pardavinėdamas elektrą tik už baltarusiškus rublius Baltarusijos rinkoje.

Lietuvos atsakas į tokius Kremlius/„Rosatom“/Minsko planus buvo visiškai aiškus – uždrausti galimybę pardavinėti Astravo AE elektrą Lietuvoje (atrodo, kad bus pasiektas sutarimas dėl tokio paties draudimo ir kitose Baltijos valstybėse bei Lenkijoje) ir taip paversti „Rosatom“ parengtą Astravo AE verslo planą niekiniu. Baltarusijai sugrąžinti 10 mlrd. dolerių kreditą Kremlui, neturint galimybių pardavinėti elektros už dolerius ar eurus Baltijos šalių ir ES rinkose, praktiškai gali būti neįmanoma arba elektros kaina pačioje Baltarusijoje turės būti nepakeliamą.

Atrodo, kad tai vis geriau pradeda suprasti ir pats Lukašenka. Ir tai tampa vis aštresne jo pokalbių su Putinu tema. Štai ir po pastarųjų pokalbių Sočyje vasario

7 dieną baltarusiška spauda skelbia, kad buvo kalbama ne tik apie naftos ir dujų tiekimą Baltarusijai, bet ir apie Astravo AE statybos kreditų grąžinimą.

Lukašenkos pastangas persiderėti dėl Astravo AE kreditų su nerimu stebi Kremlius. Kremlui pastaruoju laikotarpiu Lukašenkos laikysena kelia vis daugiau rūpesčių. Praėjusių metų pabaigoje Putinui Lukašenkos nepavyko iki galo „prilaužti“ dėl vieningos valstybės kūrimo, dėl to Putinas dabar turi keisti Rusijos Konstituciją, kad išspręstų savo amžino išlikimo valdžioje klausimus. Keršydamas už nepaklusnumą, Kremlius Baltarusiją palieka be pigesnės rusiškos naftos ir dujų, bet Lukašenka pradeda kelti klausimus dėl Astravo AE kreditų grąžinimo.

Kremlui artima spauda su didėjančiu nerimu po Sočio pokalbių rašo, kad Lukašenka gali nutarti kreditų nesugrąžinti, atsisakydamas priimti sprendimą, kad elektrinės statyba yra baigta.

Taigi, kokią turime situaciją su Astravo AE finansavimu? ►

◀ Lukašenka yra paėmęs 10 mlrd. dolerių kreditą – brangų (beveik 5%) ir trumpalaikį (25 metai).

Įprasta pasaulinė praktika yra naujų branduolinių jėgainių veiklą finansuoti ilgalaikėmis 60-ties metų paskolomis su mažomis palūkanomis, nes branduolinei jėgainei nuolat veikiant ir gaunant užtikrintas pajamas didesnių rizikų nėra. Bet su Astravo AE yra kitaip, ji neturi užsitikrinsi nuolatinių pardavimų už tvirtą valiutą (pirmiausia į Lietuvą) ir tuo pačiu – finansinių srautų. Neturėdami garantijų bankai neskubės gerinti paskolos sąlygų ir Baltarusijai kredito gražinimui tektų ieškoti pinigų tuščiame biudžete.

Taigi norint Astravo AE paskolą grąžinti pagal pasirašytą sutartį, Minskui reikia

**KREMLIUI PASTARUOJU
LAIKOTARPIU LUKAŠENKOS
LAIKYSENA KELIA VIS
DAUGIAU RŪPESČIŲ.
PRAĖJUSIŲ METŲ
PABAIGOJE PUTINUI
LUKAŠENKOS NEPAVYKO
IKI GALO „PRILAUŽTI“ DĖL
VIENINGOS VALSTYBĖS
KŪRIMO, DĖL TO PUTINAS
DABAR TURI KEISTI
RUSIJOS KONSTITUCIJĄ,
KAD IŠSPRĘSTŲ SAVO
AMŽINO IŠLIKIMO
VALDŽIOJE KLAUSIMUS.**

pardavinėjant elektrą uždirbti dolerius arba eurus, o tokių galimybių nebenu-simato, nors tai ir buvo numatyta „Rosatom“ parengtame Astravo AE verslo plane. Tokiomis sąlygomis jėgainės paleidinėti neapsimoka. Lukašenka tai su-pranta ir dėl tos priežasties nebeskubina jėgainės paleidimo, nes jeigu paleistų, tai vargiai galėtų grąžinti paskolą. Kremlius pradeda nerimauti, nes supranta, kad Lukašenka savo rankose turi svarų „kozirį“.

Tolesnė Lukašenkos veiksmų logika gali būti paprasta ir pakankamai pagrįsta:

pagal tarptautinę praktiką tokie stambūs projektai, kaip „Rosatom“ statoma Astravo AE, prieš pradėdant juos realizuoti, turi būti pagrįsti gerai parengtu verslo planu, numatančiu ir kaip bus uždirbami pinigai kredito gražinimui, ir tokį planą valstybei užsakovei (šiuo atveju – Baltarusijai) pateikia pagrindinis projektuotojas, technologijų ir finansinių resursų tiekėjas bei statybos darbų rangovas (šiuo atveju – „Rosatom“). Tokiu verslo planu remiasi visos kitos sutartys ir sprendimai dėl projekto realizavimo pradžios.

Jeigu statybos metu paaiškėja, kad pastatyta elektrinė nesugebės uždirbti tokios ir tiek valiutos, kiek buvo numatyta verslo plane, reiškia projekto rangovas („Rosatom“) nesugebėjo realizuoti savo parengto verslo plano.

O tai yra esminės svarbos priežastis, leidžianti Baltarusijos valdžiai traktuoti, kad projektas yra neįgyvendintas taip, kaip buvo sutarta pasirašytose sutartyse, ir kad sutarčių esmines sąlygas pažeidė rangovas „Rosatom“, nesugebėjęs įgyvendinti savo parengto verslo plano. O jeigu projektas yra neįgyvendintas pagal verslo planą, tai jis ir nėra užbaigtas. O jeigu jis nėra užbaigtas, tai ir kreditų nereikia pradėti grąžinti.

Taigi Lukašenkos laukia nelengvas pasirinkimas – arba skelbti Astravo AE projekto bankrotą dėl to, kad „Rosatom“ parengtas Astravo AE verslo planas yra žlugęs ir nėra sąlygų jo įgyvendinti bei grąžinti statybai panaudotą kreditą, arba, pripažinus, kad Astravo AE projektas yra užbaigtas ir elektrinė gali pradėti veikti, ruošti skelbti Baltarusijos valstybės finansinį bankrotą, kai paaiškės, kad Baltarusija yra nepajėgi grąžinti Astravo AE statybai panaudoto 10 mlrd. dolerių kredito.

Stebint dabartines derybas tarp Lukašenkos ir Putino ir Kremliaus viešai demonstruojamą nervingumą atrodo, kad Lukašenka renkasi pirmąjį variantą. Ir tai yra logiškas pasirinkimas. O jį lemia aiški ir logiška įstatymu įtvirtinta Lietuvos pozicija – nepirkti Astravo AE elektros.

Parengta pagal publikaciją delfi.lt, 2020 m. vasario 13 d.

Šių metų pradžioje Baltarusijoje numatytas pirmojo Astravo atominės elektrinės (AE) reaktoriaus atidarymas. O Lietuvoje įkuriamas Sąjūdis prieš Astravo AE. Lietuvos Valstybės gimtadienio išvakarėse, vasario 15 d., buvo kviečiamas pirmasis jo sambūris. Organizatorių teigimu, veikti ir vieningai pasakyti „ne“ dar nėra vėlu. Europos Parlamento narys prof. Liudas Mažylis irgi tapo Astravo Sąjūdžio nariu ir dalyvavo pirmajame suvažiavime. Astravo klausimu jis yra kategoriškas – tai didžiulė grėsmė mūsų valstybės funkcionavimui. Pasak profesoriaus, politikavimui, abejonėms ir klišių konstravimui nėra laiko – būtina veikti vieningai.

Kodėl nusprendėte jungtis prie Sąjūdžio prieš Astravo AE?

Kai tik išgirdau apie Astravo planus, supratau, kad tai Lietuvai priešiškas projektas. Priminsiu kelis aspektus. Pirmas, Astravo AE yra vos už keliasdešimt kilometrų nuo Lietuvos sienos, nuo Vilniaus. Antra, kyla daug diskusijų, kad štai – kai kuriose kitose Europos valstybėse ta pati jėgainės statytoja „Rosatom“ irgi rengia AE projektus, bet statybos stringa dėl keliamų aukštų statybų saugumo ir kokybės standartų. Šioje vietoje svarbu paminėti, kad yra didžiulis skirtumas tarp statybų kitose valstybėse ir Baltarusijoje. Ji nėra demokratiška valstybė. Juk Europos Parlamente esu delegacijos ryšiams su Baltarusija narys, tad puikiai suprantu sudėtingą šalies situaciją – ten demokratinėmis vertybėmis dar tikrai nekvepia. Be to, vienas dalykas, kai valstybė stato AE

LIUDAS MAŽYLIS APIE ASTRAVO GRĖSMĘ:

„Turime tik vieną lemtį: būti vieningi“

savo noru, o štai Lietuva gauna neprašytą „dovaną“. Trečia, galima numanyti, kad Astravo AE statybų vieta pasirinkta tikrai neatsitiktinai – tai geopolitinis žingsnis. „Rosatom“ – Rusijos valstybinė atominės energetikos korporacija, o pati Rusijos valdžia skiria 10 mlrd. paramą Baltarusijai, tam, kad Astravo projektas įvyktų. Kitaip tariant – tai politinis sprendimas, o branduolinio pavojaus grėsmė ateityje gali būti naudojama kaip politinis spaudimas tarptautiniuose santykiuose. Ketvirta, apie tai, kaip viskas atrodytų nelaimės atveju, net svarstyti baugu. Sutriktų visos valstybės funkcionavimas, nukentėtų didelė dalis Lietuvos populiacijos, būtų paralyžiuotas viešasis sektorius, ekonomika... Pagaliau, penkta – rizikos zonos patenka Neris, o per tai ir Nemuno žemumys. Žinoma, daug kas kels klausimą, ar tai nėra tik panikos kėlimas anksčiau laiko? Aš, kaip chemikas, šiuo metu Europos Parlamente dirbantis Aplinkos, visuomenės sveikatos ir maisto saugos komitete, esu kategoriškas ir į klausimą atsakau klausimu. O kas užtikrins, kad net ir ne katastrofos atveju išvengtume radiacijos poveikio? Pagaliau, netgi ir fiktyvios, melagingos žinios apie radioaktyvų nuotėkį turėtų poveikį!

Ar Europa šiuo klausimu vieninga? O Lietuva?

Tenka apgailestauti. Nei Europoje, nei Lietuvoje nėra vieningos pozicijos. Galite pasekti Europos Parlamento balsavimą. Susipažinkite su veidais tų, kurie proteguoja branduolinę energetiką kaip „mažą blogį“, inicijuoja atitinkamas rezoliucijų pataisas. O kas proteguojamas, kas stato

branduolines jėgaines įvairiose Europos valstybėse? Tas pats Kremliaus valdomas „Rosatom“. Tos kitos valstybės tai turi bent šiokių tokių kontrolės svertų! O Astravas statomas už Europos Sąjungos ribų. Avarijos atveju nuostolius atlyginti reikalautume per Baltarusijos teismus, siekdami prisiteisti iš baltarusių tautos, kuri „kalta“ tik tuo, kad monstras statomas jos žemėje.

Prakalbote apie avariją. Bet gal jos tikimybė ne tokia jau ir didelė?

Manau, į šį klausimą atsakyti galės tik mūsų anūkai. Mano kartai pakako Černobylio. Ar linkėtume tokio scenarijaus savo tautiečiams ir artimiesiems? Valsitybę, kaip ir gyvenimą, reikia kurti, o ne gyventi bijant mirties.

Bet jau pasigirsta signalų iš Vyriausybės – ne vien iš atskirų ministrų – kad Astravo energijos pirkimą boikotuosim...

Kartais pagalvoju labai iracionaliai: kad mums Apvaizda siunčia ženklus. Per Alytaus gaisrą, per „Grigeo“ skandalą... Po to mąstau, kad viskas daug žemiškiau: mūsų lietuviškosios valdymo struktūros suvokė, kaip atrodo, kiek resursų reikalauja tokių, gana lokalių, katastrofinių situacijų suvaldymas. Astravo avarija būtų ne lokali, o globali ir kur kas tragiškesnė nei mūsų patirtos pastarosios. Žinoma, Lietuvai reikia turėti ne tik konkrečių veiksmų strategiją Astravo AE klausimu, kur aiškiai būti dėliojami faktai bei pozicija. Mano nuomone, mums ypač svarbus ir kaimyninių valstybių – Latvijos,

Estijos, Lenkijos – bendradarbiavimas kovoje prieš Astravą. Yra pastaruoju metu ir pozityvių žinių – Lietuvos energetikos ministro informacija, kad šiuo metu deramasi su Baltijos šalimis dėl bendro plano, kaip išvengti Baltarusijoje pagamintos elektros energijos patekimo į rinką. Lietuva ir Lenkija jau yra priėmusios sprendimą neįsileisti elektros iš Baltarusijos, jei pradėtų veikti Astravo AE. Tačiau būtų geriausia, jei nepradėtų.

O ką galima padaryti?

Šią konkrečią situaciją privaloma suvokti fiziškai: prie pat Vilniaus stovės žmonijai nesaugus monstras. Tema, mano nuomone, neverta politikavimo, susipriešinimo; čia ne tas, ne „įprastinis“ atvejis, o išskirtinis. Turime tik vieną lemtį: būti vieningi. Astravo AE vieta parinkta netinkamai, statant buvo pažeidimų. Vasario pradžioje Valstybės saugumo departamento ir karinės žvalgybos paskelbtame tradiciniame grėsmių vertinime teigiama, kad Astravo atominė įrengiama nepaisant tarptautinių saugumo standartų, o ataskaitoje nurodoma, kad pernai birželio pabaigoje dėl darbininkų aplaidumo buvo kilęs gaisras elektrinės pirmajame bloke šalia reaktoriaus. Ar tai nesiasocijuoja su Černobyliu? Būtina sutelkti masę tų, kurie grėsmę suvokia fiziškai. Netaikyti šiai temai įprastinių sociologinių klišių – „dauguma neturi nuomonės“, „nepritaria iš dalies“. Kai tau įkanda nepažįstamas laukinis gyvūnas, tu turi labai nedaug iš ko rinktis. Gali nusiteikti geraširdiškai ir guostis, kad jis galbūt nepasiutęs. Arba – eiti ir skiepytis. Nes jei jis pasiutęs ir nepasiskiepyti laiku – tai tu tikrai mirsi kankinančia mirtimi. Mirsi ne „iš dalies“, o visu šimtu procentų, nes nebūna „šiek tiek pasiutligės“, ji visada mirtina. O Astravo reaktorius yra nesaugus žmonijai.

Savo ruožtu jau pradėjau klausimų, į kuriuos Europos Parlamentarui privaloma atsakyti raštu, procedūrą Europos Komisijai, dėl Europos branduolinę saugą reguliuojančių institucijų grupės rekomendacijų įgyvendinimo. Laukiu atsakymo, ar vykdoma pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo stebėseną, kas bus daroma, jei saugumo standartai nebus įgyvendinti iki atidarymo, koks numatomas Komisijos veiksmų planas nelaimės atveju. Lietuvai reikia atsakymų. Informuosiu. ■

EP narė R. Juknevičienė suburta parlamentinė grupė sieks inicijuoti bendrą ES strategiją dėl Europos Atminties

Europos Parlamento (EP) narė Rasos Juknevičienės iniciatyva sausio pabaigoje parlamentarai susibūrė į neformalią parlamentinę grupę „Europos Atminčiai“, kuri veiks praėjusių metų rugsėjį priimtos EP rezoliucijos dėl „Europos atminties svarbos Europos ateičiai“ pagrindu.

„Šios grupės tikslas – sukurti platformą, kuri leistų ekspertams, istorikams, akademinio pasaulio bei nacionaliniams ir ES atstovams apsikeisti nuomonėmis, siekiant bendro požiūrio į totalitarinių režimų nusikaltimus. Be to, ieškosime galimybių inicijuoti bendrą Europos Sąjungos strategiją dėl Europos atminties, skatinti Komisijos paramą istorinės atminties projektams šalyse narėse“, – steigiamajame grupės susitikime pažymėjo R. Juknevičienė.

Taip pat bus siekiama užtikrinti ES finansinę paramą ES istorinės atminties projektams, organizuoti konferencijas, diskusijas ir susitikimus, skirtus istorinei atminčiai.

Jos teigimu, priimta rezoliucija nusiuntė stiprų Europos Parlamento signalą ir paskatino diskusijas ne tik Centrinės Europos valstybėse (Lenkijos ir Latvijos parlamentuose priimtos rezoliucijos), bet ir Pietų Europoje – Portugalijos parlamente, kur vyko debatai dėl panašios rezoliucijos priėmimo.

EP rezoliucijos priėmimas susilaukė ir stiprios Kremliaus reakcijos.

„Matome Rusijos bandymus perrašyti istoriją, ją naudoti kaip informacinio karo elementą, skaldant Europos Sąjungą, užsipuolant kaimynines šalis, skleidžiant melą. Rusijoje akivaizdžiai reabilituojamas Stalinas, nutylimi komunistiniai nusikaltimai, antisemitizmu kaltinamos ištisos dabartinio Kremliaus atžvilgiu kritišką požiūrį turinčios tautos“, – pabrėžė parlamentarė R. Juknevičienė.

Jos teigimu, net ir šiandien Molotovo-Ribentropo pakto skiriamosios linijos vis dar išlikusios Rytuose – Moldova, Sakartvelas ir Ukraina yra atskirtos. „Tai gali būti įveikta Trio strategijos pagalba“, – sakė EP narė.

Pasak jos, visoje Europoje mes susiduriame su augančia netolerancija, radikalizmu ir antisemitizmu, kuriems būtina pasipriešinti. Politikė taip pat pabrėžė, kad reikia stiprinti Europos atsparumą modernioms grėsmėms.

Primename, kad europarlamentarės R. Juknevičienės inicijuota EP rezoliucija dėl „Europos atminties svarbos Europos ateičiai“ buvo priimta 2019 m. rugsėjo 19 d. – už ją balsavo 535 EP nariai, 66 parlamentarai balsavo prieš, o 52 susilaikė

LIUDAS MAŽYLIS PRISTATĖ VASARIO 16-OSIOS AKTO SIGNATARŲ AUTOGRAFŲ PARODĄ

Vasario 14 d. Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Valstybingumo erdvėje visuomenei buvo pristatyti reti Vasario 16-osios Akto signatarų autografai iš prof. Liudo Mažylio kolekcijos. „Dvidešimt Nepriklausomybės Akto signatarų, tuo metu išrinktus į Lietuvos Tarybą ir įgijusius „mandatus“ veikti tautos vardu, esame įpratę regėti toje vienintelėje nespaltotoje istorinėje 1918-ųjų nuotraukoje. Vis dėlto kiekvienas jų buvo spalvinga, ryški asmenybė, verta gilesnės analizės“, – pristatydamas parodą „Vasario 16-osios Akto Signatarų autografai profesorius Liudo Mažylio kolekcijoje“, kalbėjo ekspozicijos autorius, Europos Parlamento narys profesorius Liudas Mažylis.

Parodos atidaryme dalyvavo LR Seimo pirmininkas Viktoras Pranckietis, Aukščiausiosios Tarybos – Atkuriamojo Seimo pirmininkas prof. Vytautas Landsbergis, Nacionalinės bibliotekos generalinis direktorius prof. dr. Renaldas Gudauskas, Signatarų namų istorikė Vilma Bukaitė ir VDU politologė Rasa Zozaitė.

„Būna, pasiseka vieną kartą žmogui pasirašyti ant dokumento, kad jį po šimto metų Lietuva prisimintų. Gal kartais nepakankamai pagerbiam ir ne visada pasidžiaugiame Akto signatarų išskirtinumu. Tarp jų nebuvo nė vieno iš Vilniaus, Kauno ar kitų didelių miestų, tik iš regionų, ir tai labai svarbu mums šiandien kalbant apie regioninę politiką“, – sveikinimo žodį susirinkusiems tardamas atkreipė dėmesį Seimo pirmininkas V. Pranckietis.

Nacionalinės bibliotekos generalinis direktorius prof. dr. R. Gudauskas, sveikindamas renginio dalyvius, akcentavo Valstybingumo erdvės, kurioje vyko renginys, išskirtinumą. „Diskusijos, pranešimai apie valstybingumo raidą, apie modernios valstybės kūrimo procesus čia vyksta kiekvieną savaitę, kiekvieną dieną. Organizuojamos parodos ir kiti renginiai. Ir aš džiaugiuosi, kad jūs antrą kartą Vasario 16-osios išvakarėse mums dovanojate tokią dovaną – primenu, kad pirmoji buvo Lietuvos Nepriklausomybės Akto faksimilės pristatymas mūsų Nacionalinėje bibliotekoje“.

Parodos idėją pristatydamas prof. L. Mažylis prisiminė, kad paroda prasidėjo nuo nemenkos revizijos. „Pirmojo pasaulinio karo šimtmečio proga senelių sukaupime dokumentų archyve atlikau reviziją ir atradau keletą signatarų parašų. Nuo to viskas ir prasidėjo.“ Taip Nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje iškilo stendai su istoriniais dokumentais, kuriuose įamžinti svarbiausią moderniosios Lietuvos valstybės dokumentą 1918 metų vasario 16 d. pasirašę signatarai, pirmininkaujami Jono Basanavičiaus. Net septyniolikos Nepriklausomybės Akto signatarų pėdsakus prof. L. Mažyliui susekti pavyko, likusių trijų – Donato Malinausko, Jurgio Šaulio ir Jono Vailokaičio – pritrūko, kad visų dvidešimties tuometinės Lietuvos Tarybos narių autentiški autografai būtų surinkti į vieną kolekciją.

Renginio metu istorikė V. Bukaitė išsamiau supažindino su signatarų biografijomis. Net trečdalis jų vienu ar kitu metu buvo mokytojai ar dėstytojai. Nemažai teisininkų, dvasininkų, mokslininkų. Visi mokėjo pagrindines užsienio kalbas. Politologė R. Zozaitė pasakojo apie paties Nepriklausomybės Akto paskelbimo aplinkybes. Antai Jonas Basanavičius savo užrašuose pateikia ir informaciją apie tai, kiek laiko naktį prieš Nepriklausomybės paskelbimą miegojo, koks lauke buvęs oras. Neretai, minint Nepriklausomybės sukaktis, spaudoje pasirodydavo signatarų prisiminimų. Nors kai kuriuos dalykus jie prisimena skirtingai, visi sutaria, kad Aktas buvo pasirašytas prieš pietus, o tarp pasirašančiųjų vyravo tyli atmosfera ir susikaupimas.

Parodos dalyviams profesorius L. Mažylis pristatė, ką reikia nuveikti tokio, kad tavo veidą atpažintų minioje, po 100 metų – knygose, pašto ženkluose ar paveiksluose, o galiausiai parodė, kad kas kaupiama privačioje kolekcijoje, nebūtinai įreminama muziejuose. „Būtina gerai žinoti savos tautos istoriją, gerbti ją, kad būtų galima suprasti dabartį ir kurti ateitį“, – diskusiją apibendrino prof. L. Mažylis.

NUO KOVO 3 D. PARODA PERKELIAMA Į LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO LANKYTOJŲ CENTRĄ, GEDIMINO PR. 60.

Luko Balandžio (15min) nuotraukos

SUSITIKIMAS SU ŪKININKAIS IŠ LIETUVOS

Vasario 19 d. Europos Parlamente Lietuvos Europos liaudies partijos narių delegacijos pirmininkas Andrius Kubilius ir jos narė Rasa Juknevičienė susitiko su į Briuselį atvykusiais Lietuvos ūkininkais, jų organizacijų atstovais.

„Kalbėjomės ne tik apie išmokas, ES biudžetą, bet ir klimato kaitą. Keista, kad Lietuvos Vyriausybė, priimdama Lietuvos įsipareigojimus dėl Žaliojo susitarimo nerado laiko su jais susitikti ir paaiškinti priimtų sprendimų motyvus“, - teigė R. Juknevičienė.

Ji taip pat dalyvavo beveik 200 ūkininkų surengtame proteste dėl vienodų išmokų žemės ūkiui kaip ir kitose ES šalyse bei vienodų ūkininkavimo sąlygų.

Europos Parlamento narių biurų kontaktai:

EP narių A. Kubiliaus,
R. Juknevičienės ir
L. Mažylio biuras
Gedimino pr. 56-20, Vilnius.

EP nario prof. Liudo
Mažylio biuras
V. Putvinskio g. 62, Kaunas.

EP narių A. Kubiliaus ir
R. Juknevičienės biuras
Respublikos g. 36,
Panevėžys.

www.elpnariai.lt

ISSN 2669-0942
Tiražas 1500 vnt.

Leidinį parengė EP narių A. Kubiliaus, R. Juknevičienės ir L. Mažylio biuro Viešųjų ryšių grupė. Leidinys parengtas bendradarbiaujant su ELP frakcija.